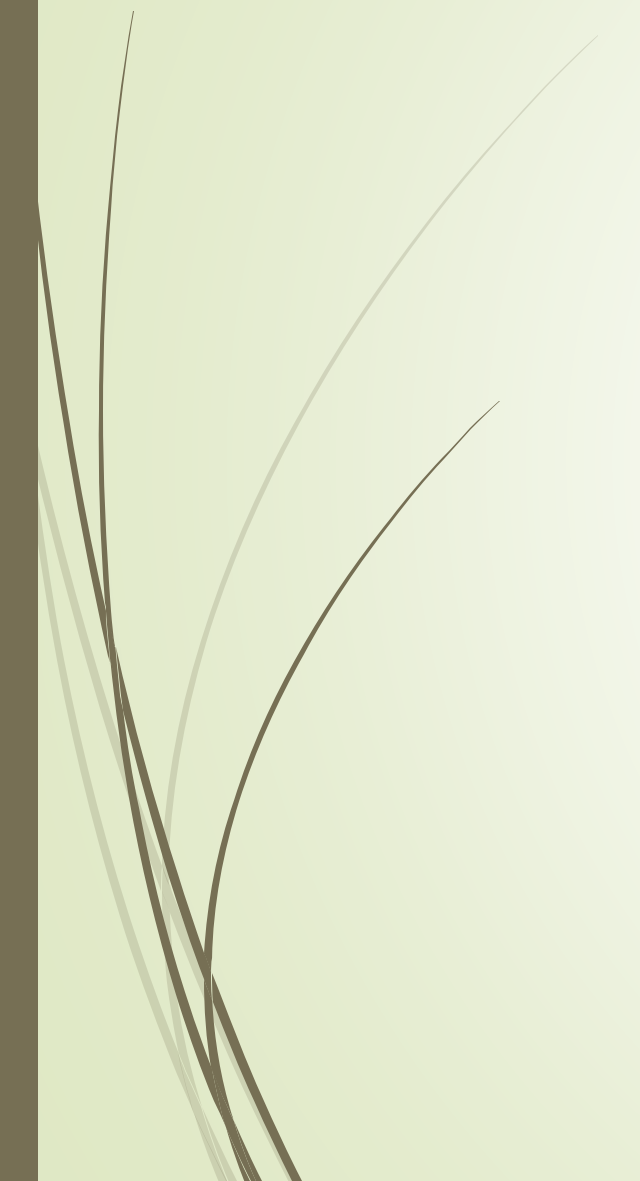

Διδάσκουσα: Δρ. Μόσχου Δ. Καλλιόπη

Ψυχολογία Πλήθους & Μαζικών Φαινομένων

Μάθημα: Ψυχολογία των Ομάδων

Τι είναι η Ψυχολογία του Πλήθους;

- Μελετά τη συμπεριφορά των ανθρώπων όταν δρουν ως μέρος πλήθους ή μάζας.
- Εστιάζει στο πώς αλλάζει η ατομική συνείδηση, η ευθύνη και ο έλεγχος.
- Παραδείγματα: διαδηλώσεις, πανηγυρισμοί, ταραχές, συναυλίες, οπαδισμός.

Ερώτηση για σκέψη:

Πώς μπορεί να αλλάξει η συμπεριφορά ενός ατόμου μέσα σε ένα πλήθος;

Ιστορικές Προσεγγίσεις

Κλασικές Θεωρίες:

- **Gustave Le Bon (1895):**

Το πλήθος είναι ανώνυμο και υποσυνείδητο. Τα άτομα χάνουν την ατομικότητά τους και υποτάσσονται στο «συλλογικό νου».

- **Gabriel Tarde:** Η μίμηση ως βασικός μηχανισμός διάδοσης συμπεριφορών.

- **Sigmund Freud (1921):** «Ομαδική Ψυχολογία και Ανάλυση του Εγώ» – η ταύτιση με τον ηγέτη ως κεντρικό στοιχείο της ψυχολογίας των μαζών.

Σύγχρονες Θεωρήσεις

- Το πλήθος δεν είναι πάντα παράλογο ή βίαιο.
- Οι σύγχρονες θεωρίες (π.χ. κοινωνική ταυτότητα) αναγνωρίζουν οργανωμένες μορφές συλλογικής δράσης.
- Τα μέλη του πλήθους δρουν σύμφωνα με κοινές αξίες και στόχους.

Παράδειγμα: Ειρηνικές διαδηλώσεις – μορφές κοινωνικής κινητοποίησης με σαφή σκοπό.

Η Έννοια της Deindividuation

Ορισμός:

Κατάσταση στην οποία το άτομο χάνει την επίγνωση της ατομικής του ταυτότητας και των προσωπικών του αξιών όταν ενσωματώνεται σε ομάδα ή πλήθος.

Χαρακτηριστικά:

- Ανωνυμία
- Μείωση αυτοελέγχου
- Αυξημένη παρορμητικότητα
- Συμμόρφωση σε ομαδικούς κανόνες

Κλασικά Πειράματα Deindividuation

•Philip Zimbardo (1969):

Πειράματα με συμμετέχοντες σε ανώνυμες συνθήκες (στολές, καλυμμένα πρόσωπα). Παρατηρήθηκε αύξηση της επιθετικής συμπεριφοράς.

•Stanford Prison Experiment (1971):

Ρόλοι και απώλεια ατομικότητας οδήγησαν σε συμπεριφορές καταπίεσης και βίας.

•Diener (1976):

Παιδιά που φορούσαν αποκριατικές μάσκες έκλεβαν περισσότερα γλυκά — ανωνυμία ⇒ μείωση ευθύνης.

Θεωρία Κοινωνικής Ταυτότητας και Πλήθος

- Η Deindividuation δεν σημαίνει απουσία ταυτότητας, αλλά μετάβαση από ατομική σε συλλογική ταυτότητα.
- **Reicher (1984)**: Η συμπεριφορά πλήθους καθορίζεται από τους κοινωνικούς κανόνες της ομάδας.
- Το πλήθος μπορεί να λειτουργήσει με ορθολογικότητα και αξίες (π.χ. διαμαρτυρία για δικαιοσύνη).

Παράγοντες που Επηρεάζουν τη Συμπεριφορά Πλήθους

- **Ανωνυμία & πυκνότητα** (crowd density)
- **Συναισθηματική μετάδοση** (emotional contagion)
- **Ηγεσία** – χαρισματικοί ή δημαγωγικοί ηγέτες
- **Κοινωνικό πλαίσιο** – νομιμότητα, αστυνομική παρουσία, πολιτισμικές αξίες

Θετικά και Αρνητικά Παραδείγματα

Θετικά:

- Ανθρωπιστική κινητοποίηση (π.χ. εθελοντισμός, κοινωνικά κινήματα)
- Αίσθημα ενότητας και δύναμης

Αρνητικά:

- Πανικός, βία, λεηλασίες
- Κινήσεις όχλου χωρίς έλεγχο

Μαζικά Μέσα & Ψηφιακά Πλήθη

- **Ψηφιακό πλήθος:** hashtags, online διαμαρτυρίες, κινήματα (#MeToo, #BlackLivesMatter).
- Νέα μορφή συλλογικής συμπεριφοράς: άμεση, παγκόσμια, αλλά συχνά ανώνυμη.
- **Κίνδυνοι:** ρητορική μίσους, online mobs.
- **Οφέλη:** δημοκρατικοποίηση της φωνής, συλλογική δράση χωρίς σύνορα.

Συζήτηση & Εφαρμογές

Συζήτηση στην τάξη:

- 1.Πότε μια ομάδα γίνεται «πλήθος»;
- 2.Πώς εξηγείται η βία στα γήπεδα ή στις διαδηλώσεις;
- 3.Ποιος ο ρόλος της ευθύνης και της ανωνυμίας στα social media;

Δραστηριότητα:

Οι φοιτητές χωρίζονται σε ομάδες και αναλύουν ένα πραγματικό γεγονός μαζικής συμπεριφοράς (π.χ. συναυλία, πολιτική διαμαρτυρία, online καμπάνια).

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία & Υλικό

Βιβλιογραφία:

- Le Bon, G. (1895). *The Crowd: A Study of the Popular Mind*.
- Freud, S. (1921). *Group Psychology and the Analysis of the Ego*.
- Reicher, S. (1984). *The St. Paul's Riot: An Explanation of Collective Behaviour*.
- Zimbardo, P. (2007). *The Lucifer Effect: Understanding How Good People Turn Evil*.
- Hogg, M. A., & Vaughan, G. M. (2018). *Social Psychology*. (Ch. 9 – Groups & Collective Behaviour)

Προτεινόμενα Βίντεο / Πειράματα:

- 📺 *The Stanford Prison Experiment* (ντοκιμαντέρ, 2015)
- 📺 BBC Documentary: *The Psychology of Crowd Behaviour*
- 🧪 Diener's Halloween Study (αναπαράσταση – YouTube)
- 📱 TED Talk: *Philip Zimbardo – The Psychology of Evil*
- 🔍 Εικονικό πείραμα στην τάξη: οι φοιτητές φορούν ανώνυμες μάσκες και καταγράφουν πώς νιώθουν πριν/μετά

Ψηφιακό Πείραμα: «Η Δύναμη της Ανωνυμίας στα Social Media»

Τύπος: Εργασία – online παρατήρηση

Περιγραφή:

Κάθε φοιτητής επιλέγει ένα δημόσιο post (σε YouTube, X/Twitter, TikTok) με πολλά σχόλια.

Αναλύει τη γλώσσα, τον τόνο και την ευγένεια των σχολίων σε σχέση με:

- την ύπαρξη ανωνυμίας,
- τον αριθμό των συμμετεχόντων,
- την ένταση συναισθημάτων.

Στόχος: Σύνδεση θεωρίας Deindividuation με το ψηφιακό περιβάλλον.

Παράδοση: Μικρό report 1 σελίδας.

Συναισθηματική Μετάδοση (Emotional Contagion Game)

Τύπος: Βιωματική δραστηριότητα στην τάξη

Περιγραφή:

Ένας φοιτητής ξεκινά να εκφράζει ένα συναίσθημα (π.χ. ενθουσιασμό, φόβο, οργή).

Χωρίς λόγια, οι υπόλοιποι μιμούνται την έκφραση, το βλέμμα ή το σώμα του.

Μέσα σε λίγα λεπτά η «συναισθηματική διάθεση» αλλάζει στην αίθουσα.

Συζήτηση:

- Πόσο εύκολα μεταδόθηκε το συναίσθημα;
- Πώς συνδέεται αυτό με τη συμπεριφορά του πλήθους;

Στόχος: Κατανόηση της «συναισθηματικής μετάδοσης» ως μηχανισμού συλλογικής δράσης.